

Ordförandens spalt

ÅTERIGEN närmar vi oss slutet på ett kalenderår. Det innebär samtidigt slutet på ett livligt verksamhetsår inom vår förening. Vi har bakom oss en säsong, som varit fylld av aktiviteter i olika former på alla våra verksamhetsområden.

För den del av medlemskåren, som är datoriserad är det enkelt att återuppliva minnena av vår verksamhet och våra evenemang. Vår hemsida är ständigt uppdaterad och innehåller intressant dokumentation av allt, som hänt och händer inom föreningen. Men det förtjänar att återigen upprepas, det fordras att NÅGON skall sköta om att nytt material skrivs, nya bilder tas och matas in för att en hemsida skall fungera och leva. Gamla uppgifter skall ersättas med nya uppgifter – det finns inget så vederstyggligt som en gammal icke uppdaterad hemsida!

Jag väljer att denna gång inte namnge alla de personer, som aktivt medverkar i denna process. Ni ser själva när ni läser artiklarna och beundrar bilderna vem som står bakom dem. Tack än en gång för ert engagemang!

Men för att den del av vår medlemskår, som inte har tagit steget in i datorns värld också skall kunna ta del av vad som händer och sker inom föreningen, har vi Vällingklockan! Vårt medlemsblad utkommer två gånger per år och innehåller massor med information och intressant läsning.

DEN LOKALHISTORISKA SEKTORN inom vår verksamhet arbetar på med oförtröttlig iver och producerar böcker och publikationer i större och mindre utformning. Dessa böcker utgör ovärderlig dokumentation av vårt närsamhälle och vår lokalhistoria, vilket är till glädje för oss läsare i dag, men kommer med all säkerhet att vara verkligt intressant läsning för kommande generationer. Under årens lopp har massor med värdefull dokumentation gjorts inom föreningen och finns bevarad för eftervärlden. Vårt arkiv på Brinken innehåller i dag tiotals hyllmeter med intressant dokumentation, som vår mångåriga medarbetare **Inga Österblad** med professionellt kunnande ställt i ordning.

Inga önskade vid senaste höstmöte dra sig tillbaka ur styrelsearbetet, men vi hoppas att fortsättningsvis kunna se henne delta i arbetet

När arkivet invigdes vid Brinken 2006 gav **Inga Österblad** (till höger) blombuketten till **Arja Rantanen**, direktör vid Vasa landsarkiv som höll invigningstal. Nu, 2015, ger vi buketten till Inga med STORT TACK för hittills utfört arbete!

inom föreningen. Tack för ditt mångåriga engagemang i styrelsearbetet och det dagliga arbetet inom föreningen!

I DETTA SAMMANHANG vill jag lyfta fram en eldsjäl, som nyligen uppmärksammades av Österbottens svenska kulturfond och tilldelades Svenska dagen-priset för sina kultur- och utbildningsinsatser i Österbotten – vår egen **Göran Strömfors**!

Jag har valt att i sin helhet återge en intervju, som Vasabladet gjorde med Göran med anledning av prisutdelningen på Svenska dagen.

"En klassisk fråga – hur känns det?"

– Det känns bra. Jag blev glad och mycket överraskad. **Vad är din drivkraft i arbetet med museiföreningen?** – Framför allt är det ett samarbete med andra, på det sättet delar jag det här priset med de övriga i museiföreningen. Men i grunden är det väl ett behov av att skapa – att få idéer och att genomföra dem.

Vad betyder Kvarkens båtmuseum för dig?

– Jag har varit medlem i museiföreningens styrelse i 30 år. För 20 år sedan beslöt vi att satsa på båtmuseet. Jag blev sekreterare för båtmuseet – i praktiken något av verksamhetsledare. Då jag får en uppgift blir jag engagerad.

Vilket projekt arbetar du nu med?

– Det är nästa "aanacko". Så har vi en stor grupp som arbetar med Yttermalax-boken. Nästa års utställningar på båtmuseet är under planering. Så har jag mindre bokprojekt på gång. Så planerar vi ett samarbete med Aibolands museum i Estland om en Runö-utställning.

Hur ser framtiden ut för museiföreningen?

– Den ser bra ut. Talkoverksamheten funkar. Att vi får nya generationer kan man inte säga, men det tillkommer nyblivna pensionärer. Och pensionärer är bra krafter för de har tid, redskap och kunnande. Men vi tar gärna emot yngre."

På höstmötet mottog **Göran Strömfors** (till höger) museiföreningens gratulation till Svenska dagen-priset av från vänster vice ordförande **Nina Falk** och kassör **Britt-Helen Flemming**. Foto: Gunnel Smulter.

Utdrag ur motiveringen: "*Göran Strömfors är en exceptionellt stark kraft inom det svenskösterbottenska hembygds- och musei-arbetet.*"

Jag ville ta med den här intervjun från Vasabladet, vilken gjordes av **Patrik Back** för att också Vällingklockans läsare skulle kunna läsa den nu och inte om hundra år, när den tidens **Leif Finnäs** saxar ur "Vad fordom timat".

Vi gläds med Göran över priset och är stolta och glada över den uppskattning, som Kulturfonden visat en av våra allra trognaste eldsjälarna!

STYRELSEN OCH TALKOGÄNGEN har knogat på lika flitigt i år som under alla tidigare år och verksamheten fortgår under olika former året om, även om det utåt är sommarens verksamhet, som syns bäst. Våra nya verksamhetsutrymmen ger oss idag möjlighet att förlänga sommarens aktiviteter avsevärt i bägge ändar av perioden. De delvis varma utrymmena såväl på Båtmuseet som på Brinken ger oss dessa möjligheter.

Nu stillar vi oss emellertid ett tag inför julen och tar itu med nya och gamla uppgifter när vi kommer in på ett nytt år.

Vi önskar alla våra medlemmar en **God Jul och Ett Gott Nytt År!**

Gustav Smulter

För seklet sedan

UNDER ANDRA HÄLFTEN

AV 1915 skedde inga stora förskjutningar på de fronter där storfurstendömet Ryssland stred i första världskriget. I de ständigt pågående större och mindre striderna på östfronten stupade ändå hela tiden ryska soldater, så att de ryska arméerna under hela året 1915 förlorade ungefär en miljon man. I september övertog kejsar **Nikolai II** ledningen för den ryska krigsföringen. Därmed kom krigsombärandena att börja förknippas med tsarmakten på ett sätt som skulle gagna de revolutionära idéernas genomslag.

Kriget medverkade också till att Finlands sedan länge uttryckta önskan om sammankallande av lantdagen inte villfors. Vasabladet meddelar strax efter julen 1915 att kejsaren hänvisat till "de med krigshändelserna förknippade utomordentliga förhållandena" och uppskjutit beslut om sammankallande "tills de utomordentliga förhållandena upphört".

I SVENSKÖSTERBOTTEN var man mindre engagerad i de ryska krigarnas död på slagfälten, medan större uppmärksamhet riktades mot de många civila offer tuberkulosen skördade i hemnejderna. Österbottens svenska lantbrukssällskap (ÖSL) hade grundat ett särskilt tuberkulosutskott som propagerade för inrättandet av liknande utskott också vid de lokala gillena.

Några drag ur tuberkulosläran.

IV.

Om ärfthlighet och mottaglighet.

En obestriddlig erfarenhet lär oss, att barn av tuberkulösa för-

Ur VBL 19.8.1915

Soaré

i Vikby ungdomsföreningslokal söndagen den 17 okt. kl. 8 o. m.
Malaks hornsepett 7487

Ur VBL 14.10.1915

Kulturföreningar i Malax ordnade tillställningar både i och utom kommunen. Ena soaréannonserna påminner oss om "krigsskatten" på nöjesevenemang.

Nikolai II blev hösten 1915 även högste armébefälhavare. – Bild: Wikimedia commons

De i lungtuberkulos 1915 avlidna Malaxborna var 19, det högsta antalet på 10 år, med undantag för de 31 döda under det verkligt svarta året 1913. På vad vi i dag skulle betrakta som "ledarplats" i Vasabladet ingick ända fram till slutet av året en serie i tio avsnitt under temat "Några drag ur tuberkulosläran", vilka behandlade medicinska, sociala, juridiska m.fl. aspekter av tuberkulosen.

En "ledare" den 7 augusti vill också slå ett slag för andra betingelser kring folkhälsan, genom att presentera **dr Lundborgs** nya bok om rasbiologi. Där fastslås den vita rasens "högre rasvärde i jämförelse med den svarta eller den gula". "Starkt rasblandade folk förete alltid mer eller mindre karaktärslöshet" konstaterar

Lundborg, och påminner om vikten av att den höga proportionen rena germaner i Sverige inte borde äventyras genom uppblandning med finnar, lappar, zigenare, slaver, judar m.fl. Här finns "även för oss oändligt mycket att lära och i god tid ta till vara", avrundar bladets referent.

UNDER SENARE DELEN AV 1915 tycks inte förekomma mycket av sådan Malaxanknuten offentlig polemik som vi förundrade oss över i senaste Vällinglocka. Endast problemen med mjölkkvaliteten får en viss fortsättning ännu i början av augusti, när en tidningsnotis om att fyra Malaksbor bötat för torgförande av oren mjölk följs av en anonym insändare, där det konstateras att notisen bekräftar och befrämjar stadsbornas överdrivna misstänksamhet mot Malaksmjölken – det påpekas att två av de bötfällda i själva verket var Solvbor.

I det kommunala beslutsfattandet uppehöll man sig mycket vid skolfrågor, för tillfället inte vid inrättande av nya skolor, utan vid barnens fördelning på de existerande 7 skolorna, skolkostnadernas fördelning på olika skoldistrikt, bestämning av lärarlöner, anskaffning av små odlingslotter för lärarnas behov, och liknande. Med uppskattnings noterar man teck-

Malaks Manskör

föranstaltar andradag jul kl. 7
o. m. i Ungdomshuset en

Musikalisk soaré

Entré 75 pti, krigsskatt inb.
Obs! Dans efter planomusik. 9168

Ur VBL 23.12.1915

nen på ökande benägenhet att anställa lärarinnor med pedagogisk examen.

Den 4.7 publicerar bygdehistorikern **K V Åkerblom** i Vasabladet en sammankommande över "Väderleks- och årsväxthållanden i Malaks 1863–1915", baserad på en icke-namnngiven bondes och dennes dotters anteckningar om tidpunkten för olika händelser som markerar skeden i jordbruksarbetet eller representerar olika årstidstypiska företeelser i naturen. För det innevarande året föreligger exempelvis uppgifter om att det i mars var 24 grader kallt, att man 13.4 såg "spilintan" och att 15.4 var "första dagen med kärra". Många återkommande uppgifter om sådd, potatissättning, skördemängder av olika grödor osv. kan ge underlag för slutsatser om utvecklingstrender inom det lokala jordbruket. Väderförhållandena kommer fram i rapporteringen om temperaturer och islossning. År 1915 uppges att isen räckte 22.4 och att det en vecka senare blev snöväder och minusgrader. Över åren finner man en stor variation i vårens klimatmässiga ankomst – från år 1867 när isen räckte 13.5 och man ännu i slutet av maj kunde gå över isen till Vasa, till år 1903 när isen gick den sista mars och temperaturen steg över 20 grader mot slutet av april.

Leif Finnäs

Finland—Amerika.

Snabb, bekväm, direkt resa
till alla platser i

Föreanta Staterna o. Canada
med

Den Norske Amerikalinjens
nya, moderna och komfortabla ångare

Från Kristiania till New York avgår:
»Kristianfjord» 9 Janr.
»Bergensfjord» 30 Janr.

Biljetter till alla klasser
erbållas och närmare meddelanden lämnas av

Linjens Emigrantagentur
H. M. STEENSTRUP.
Wasa, Kyrkoesp. 14. Tel 65.

Handl. Paavo Veikkola, Lappo.
Georg Saksa, G:la Karleby.
Felix Öström, Jakobstad.
Allan Lundvall, Brahestad.
John Ryselin, Uleåborg.

(K O) 8495

Ur VBL 23.12.1915

Tack, Museiverket!

Under året har museiföreningens två båthus renoverats med Museiverkets medel (5000 e).

Berts båthus (överst) har fått ett plåttak, som ger skydd åt det tidigare trasiga spåntaket från kyrkan. I båthuset förvaras skötbåten *Storskär*, som ägs av museiföreningen och Malax navigationsklubb.

Nykvists båthus (donerat av Nils-Erik Nykvist) eller **rysstallet** (bilder ovan) har riktats upp, vissa stockar har bytts, liksom golvunderlaget, och dörrarna har förnyats i tidigare stil. De gamla dörrarna är utställda inne i huset, som har historiska värden från ryska tiden. Två båtar förvaras i huset. På bilden ovan dammsugs Jan Sandholms donerade båt innan den lyfts in i båthuset den 6 oktober.

Båda båthusen finns i den kulturhistoriskt värdefulla miljön i Åminne. Arbetet har utförts av Lindberg Construction.

Skålgropsstenarna vid Kalaschabrännan

har den 8 juli fått inföskyltar och gångstigar har röjts till dem. Österbottniska fornforskningssällskapet och Malax församling deltar i arbetet. Vägskyltning görs nästa sommar. På bilden Mikael Herrgård, Bertel Nyård och Nils Sund.

Maritimt arv bland Estlands svenskar

Estlandssvenskarnas kustkultur uppmärksammas i två föredrag under vårvintern. Tillika med föredragen fås även en inblick i estlandssvenskarnas mångskiftande historia och deras situation i dag. **Föredragen hålls i Kvarkens båtmuseum, Åminne.** Båtmuseets utställningar kan ses både före och efter föredragen. Kaffe med bulle ingår i deltagaravgiften (10 euro).

Onsdag 30 mars kl. 18.30–20.15

Sten Westerholm, författare och folkbildare:

Den sista skutan – Hoppet av Spithamn

Om en fraktsegelskutas brokiga öden:

byggd i Estland 1925–26, såld till Finland och vidare till Sverige, förfallen, återupptäckt, nybyggd, seglar igen under estnisk flagg.

Onsdag 13 april kl. 18.30–20.15

Jorma Friberg, kurator, Aibolands museum, Hapsal:

Båtar och kustkultur bland estlandssvenskarna

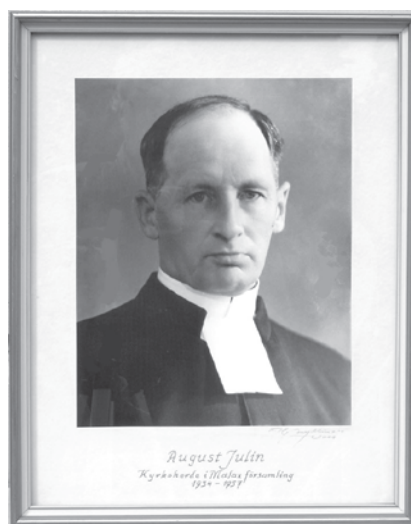
Om estlandssvenskarnas kustkultur: allmogebåtar och -seglingar, handelsfärder, säljakt, fiske och lotsningar.

Arrangör: **Malax-Korsnäs medborgarinstitut.**

Anmälan: se MI:s kursprogram våren 2016!

Hoppet av Spithamn och Aibotapeten (utdrag)

August Julin, kyrkoherde i Malax församling 1934–1957, samt hans orgel, nu i Kyrkhemmet.

Min fars orgel

Donationsbrev till Malax museiförening rf.

Prosten August Julin verkade i Malax som kyrkoherde i Malax församling åren 1934–1958.

Prosten Julin föddes i Pedersöre 28 augusti 1899.

Tack vare Bröderna Andersens orgelfabrik i Kållby fanns det orglar i många hem på orten. Också August Julin fick som skolpojke en egen orgel som följde med honom hela livet. Under hans tid i Malax församling stod orgeln i prostgårdssalen. Den användes bl.a. vid andliga möten, och vid strängbandsövningar som leddes av prosten, samlades sångare med instrument kring orgeln. Som minne från ett sådant tillfälle kan läsas i familjen Julins gästbok "strängbandsövning och Anna-kaffe, Tack för minnesrik eftermiddag".

Det är med glädje orgeln doneras till Malax museiförening rf. som mottar den med orden "orgeln skall nog tillbaka till Malax".

Vasa i april 2015

Ruth Julin
Ruth Julin

Ingen forntid är den andra lik

GÖR MIG EN TJÄNST; ta en liten paus från dagens stress och dagens alla måsten och fundera ett slag över vad ordet forntid betyder för dig. Är det 100 år sedan, är det 1000 år sedan eller ligger vår forntid ännu längre bakom oss än så?

I Malax har vi en forntid som stäcker sig ca 2000 år bakåt i tiden. Vi vet inte allt för mycket om livet på den tiden, men en del har vi fått reda på med hjälp av undersökningar och utgrävningar av forngravar och andra intressanta områden, undersökningar och efterforskningar som utförts dels på egen ort och dels på andra orter.

Hur kommer det sig då att det i andra länder finns så mycket mera bevarat från tiden runt tideräkningens början?

När jag tänker på forntid, tänker jag på den tiden när människorna började bosätta sig i vårt land, när istäcket drog sig tillbaka och frilade landet för befolkningen som sakta men säkert drog sig norrut och bosatte sig här. Men av dessa människor finns det inte så många spår kvar. Inga ståtliga byggnader, broar, vattensystem, etc.

TAT. EX. EN SÅDAN STAD som Thessaloniki. Thessaloniki är en pulserande miljonstad i norra delen av Grekland. Trots storstadskänslan känner man historiens närvaro varje gång man svänger runt ett gathörn och ser en ny park eller en gata man inte har besökt förut. Överallt ser man de historiska byggnaderna och monumenten. Mitt i gågatan sticker antika husgrunder upp i dagen. Utgrävningar pågår hela tiden med det vanliga storstadslivet pulserande runtomkring.

Man förvånas ständigt över de vackra byggnaderna i staden som lyckas stå kvar genom århundradena. Många av dem så som katedralen Hagia Sophia, Rotundan och Aristotelesplatsen är fortfarande i flitig användning. Hagia Sophia-katedralen finns med på UNESCOs världsarvslista och är en av de äldsta byggnaderna i staden. Sedan 200-talet har det stått en kyrka på den plats där Hagia Sophia står idag, och på 700-talet uppfördes den nuvarande byggnaden på platsen. År 1430 blev kyrkan en moské när Thessaloniki erövrades till det Ottomanska väldet och byggnaden blev en kyrka igen år 1912 när staden återigen befriades. De höga valven med mosaik är en fröjd för ögat, och de dunkla kryptorna i källaren eggas fantasin.

Hagia Sophia Katedralen i Thessaloniki

Kolosseum

Thessalonikis arkeologiska museum ligger i en stor, nyrenoverad byggnad med ett utseende och charm som direkt för tankarna tillbaka till antikens Grekland. Utställningarna i museet är uppdelade i 6 permanenta utställningar med tematisk indelning för att framhäva både det privata och det publika livet i antikens Grekland. En större utställning och 2–5 mindre temporära utställningar ordnas årligen, och täcker speciella och unika aspekter av det antika Makedoniska livet. När jag besökte museet fanns där utställningar om byggnader, gravar, hushåll samt fritid och sport. Speciellt för det året var ”det Makedoniska guldet”, en utställning som slår det mesta i frågan om glittror och glamour. Det var guld överallt och på allting. Bland annat fanns den första medaljen som delats ut vid olympiska spelen i antiken på utställning, samt en mask helt i guld som användes av högre ståndspersoner under middagarna och mottagningar för att man inte skulle kunna se deras riktiga ansikten. Vidare kunde man bese en gravkammare i sin helhet, genom att den helt sonika hade grävts upp med vägar och allt för att placeras inne i museet. En verkligt mäktig upplevelse.

Vita tornet nere vid hamnen är en lika mäktig syn som någon annan av Thessalonikis gamla byggnader. Tornet användes

Vita Tornet i Thessaloniki

från första början som en fästning, och hade då en ringmur runtomkring sig. Tornet är en cylindrisk byggnad vilken det tvistats mycket om när den ska ha byggts (1400–1500 talet). Mer säkert är dock att byggnaden, som är 6 våningar hög (33,9 m), rymmer en stor mängd spännande historia. Från första början kallades tornet Lejontornet ”Tower of Lion”, enligt en turkisk inskription från 1535. Under turkiska ockupationen (1800-talet) fick tornet däremot det rysliga namnet blodstornet ”Kanli Kule, Tower of Blood”, vilket härstammar från det att tornet då användes som fängelse där det förekom både tortyr och avrättningar. Sitt nuvarande namn fick tornet när en judisk fånge, fängslad för ett mindre brott, vitkalkade tornet 1891 och i gentjänst fick ett lindrigare fängelsestraff. En lång tid efter den händelsen erbjöds en fånge per år att vitkalka tornet i utbyte mot kortare fängelsestraff. Detta gjordes, enligt vår grekiska guide, för att de styrande i landet vill få bort blodsstämpeln från landmärket och arbeta in det nya namnet vita tornet riktigt ordentligt. Detta har ju uppenbarligen lyckats, eftersom tornet idag är känt under just namnet vita tornet.

VI TAR ETT KLIV VÄSTERUT från Thessaloniki och hamnar i nästa stora kulturcentrum Rom. Finns det någon annan stad med så riklig och bevarad historia? Byggnader, konstruktioner och dokument finns bevarade på

Gravkammare i Thessalonikis arkeologiska museum

Forngrav i Nissashaga, Storsjön, Malax. Siri Hagback till höger.

ett alldeles fantastiskt sätt. Vart man än vänder blicken eller styr kosan möts man av stadens och folkets historia.

Kolosseum är ett av de mest besökta turistmålen i staden, och det förtjänar monumentet också att vara. Det är sannerligen magnifikt. När jag stod invid arenan kände jag mig verkligt liten, både på jorden och till orden. Det går knappt att beskriva känslan som infann sig. Man såg storleken på byggnaden, men kunde ändå inte riktigt förstå hur stor den var i sin fulla glans för nästan 2000 år sedan. Raderna med åskådarplatser sträckte sig mot himlen och de flertalen våningar med gångar under själva arenagolvet talade tydligt sin historia. Det var mäktigt att föreställa sig de stora koordinerade slagen som utkämpades på arenan. T.o.m. stora sjöslag iscensattes i arenan, då alla gångarna fylldes med vatten via de stora akvedukterna i staden. Runt själva arenan hade flera fina utställningar med byster, statyer, djurskelett och dylikt placerats.

Invid Kolosseum hittar vi ett annat storslaget område och som mycket väl kan besökas samtidigt. Detta område heter Forum Romanum och ligger mellan kullarna Capitolium, Palatinen och den mindre och lägre Velia. Forum Romanum, latin för "Det romerska torget", var i det antika Rom den offentliga platsen för bland annat politiska möten, handel och religiösa ceremonier. Runt torget växte med tiden ett stort maktcentrum upp

med tempel, bostäder, etc. Det blev ett område där aristokraterna både bodde och arbetade. Anläggningarna var grandiosa och pampiga. Det skulle synas vem som hade pengarna och makten i staden.

ALLT DET HÄR ÄR GOTT OCH VÄL, men vi tar ett kliv tillbaka i tankarna, tillbaka till vår ursprungliga fråga; varför finns det så mycket kvar av den antika civilisationen där och så försvinnande lite att se här?

För det första så måste man ju tänka på att södra Europa ligger närmare civilisationens och mänsklighetens ursprung. När människorna i forna tider vandrade iväg för att söka nya marker och ett nytt liv kom de söderifrån, alltså är det ju naturligt att civilisationen där fick en snabbare start än den gjorde här uppe i norr. Sedan kan det även tänkas att civilisationen här i norr hade lite svårare och torftigare grogrund. Våra kalla vintrar hjälpte säkert till att hålla utvecklingsprocessen på en relativt långsam nivå.

Ännu en orsak till utvecklingsskillnaderna och just avsaknaden av kvarvarande byggnader och monument här uppe i norr är säkerligen skillnaderna i byggnadsmaterial. I södra Europa byggdes det med kalksten och marmor, här byggde vi med det vi hade naturlig tillgång till: sten, lera och trä. Tidens tand har effektivt sopat undan de spår av forntida civilisation som har funnits i våra skogar.

Även här bodde människorna i hus, höll djur, fiskade och jordbrukade. Vi kan vid undersökningar av forntida områden se spår av huskonstruktioner, främst eldhärdar och stolphål från väggkonstruktioner. Fosforprover påvisar mänsklig aktivitet samt djurhållning på olika områden, och med hjälp av dessa kan vi bilda oss en uppfattning om hur de forntida människorna levde. Vi vet att de bodde i långhus, med sina djur nära inpå i en annan del av huset. Vi vet att de brukade jorden och malde sin säd. Vi vet hur de vördade och gravsatte sina förfäder. Det vi inte vet är hur de tänkte och kände. Avsaknaden av skriftspråk under forntiden i Finland försvårar vår forskning kring våra förfäders liv och leverne. Runskriften som fanns i Sverige under vikingatiden användes inte flitigt här.

Just häri tror jag den stora hemligheten ligger, skriftspråket. Möjligheten att ur gammal dokumentation forska fram hur saker och ting förhöll sig förr. Vem som regerade, hur stora områden de ägde, vad de åt, vad som skedde i världen runtomkring, allt sådant hjälper oss att bilda oss en uppfattning om livet förr, på ett helt annat sätt än vi kan utläsa ur en gravhöj från järnåldern mitt ute i skogen. Men vi ska inte ge upp, forskningen går framåt varje dag, och varje sten vi vänder på kan kanske lära oss något nytt!

Nina Falk

(Text och bilder)

Forum Romanum

Kvarkens båtmuseum sommaren–hösten 2015 – några bilder klockvis:

Ordförande Gustav Smulter hälsar välkommen på Båtens dag. Bertel Nygård och Mikael Herrgård festtalade och visade bilder från deras "Österbottenska lustresor" (bok). ▣ Gemytlig paus på uteterrassen under en talkokväll. Ulla Herrgård bjuder på kaffe med bulle – någon har tydligen berättat en bra historia! ▣ Flera nya utställningar visades på olika platser i båtmuseet bl.a. "Till sjöss" och "Tillverkning av laggbkärl". ▣ Många grupper har besökt museet och druckit kaffe i vår samlingssal. Mycket uppskattat var besöket från Aibolands museum i Hapsal (Haapsalu). På bilden museets direktör Ülo Kalm (som även leder Estlandssvenskarnas Kulturförvaltning), fotograf Arvo Tarmula (vars utställning "Dagen på Runö" visas nästa sommar på vårt båtmuseum), samt administratör Eva Mägar. ▣ Bild från Bosund båt-, fiske- och jaktmuseum dit talkogänget gjorde en utflykt i september. Museet rekommenderas! ▣ Malax fiskargille arrangerade "Fiskets dag för barn och ungdomar" 3 oktober. Olika föreningar och företag presenterade sin verksamhet, bl.a. Molpe sjöräddare. Ett kommande årligt evenemang? ▣ Talkogänget har byggt mycket under sommaren, bl.a. en ramp för 20–30 aktersnurror. På bilder fr. v. Vidar Björknäs (talkoledare), Edvin och Henrik Herrgård, Holger Granlund, Kent Herrgård och Ralf Söderback. Mer än 20 talkojobbare har varit aktiva under året och även deltagit i åtgärderna för att skydda båtmuseet. En aluminiumgrind med staket, en kanalgrävning och ett staket in i kanalen har förverkligats. Museet är nu väl skyddat.

Foto: Kerstin Hägen

Brinkens museum 2015

Orregårdens trädgård är en inspirationskälla för museets besökare från vår till sen höst, inte minst på Blommornas dag i augusti och på årets Hembyggsdag då världsmästaren och Malaxambasadoren Fredrik Smulter festlade och "vårt eget husband" Korsdragets Allsångspatrull spelade. □ Många gruppbesök har gjorts under året, speciellt var veteranbilföreningens i Vasa besök. □ Massor av donationer fyller våra hus. En verkligt värdefull gåva av Lars-Ola Berts dödsbo var ett sgs. komplett Malaxmöblemang som Emil Alexander Berts (1890–1966) gjort i Bertsgårdarna. Möblerna kan redovisas i den bok om Malaxmöbler som görs. □ Donationerna kommer väl till pass för alla de utställningar som görs. Textilier, barnvagnar, olika tekniska maskiner och apparater har i år varit utställda. □ På Europas kulturmiljödag den 13 september med temat Industrins och teknikens arv visades närmare 70 bilder från Haléns Cykel & Karosseri och intervjuades tidigare arbetare i verkstaden. Samtidigt invigdes Ethels hus, som kunnat förverkligas tack vare ett arv efter Ethel Helenelund.

Ethels hus

Foto: Siri Hagback

Nya bokpriser!

- Adam kåserar 1 €
 Ahlholm 4 €
 Album 8 €
 Amerika! – Emigration 1900 10 €
 Bilder från det förlutna 5 €
 Bondens år 3 €
 Båtbyggarna Marander 5 €
 Bössmeder och säljagare
 i svenska Österbotten 5 €
 En livsvägs krok 3 €
 Ett båtbygge – Svalustjärten 5 €
 Glimtar ur en bygdemans liv 8 €
 Hammarbandet 5 €
 Hammaren och städet 3 €
 Historisk beskrivning över Malax 3 €
 Husbönder och bomärken 25 €
 I fålan 3 €
 Industrihistorisk dokumentation
 av linspinnning 2 €
 Kust- och älvfiske 5 €
 Lappfjärdsestocken 1 €
 Låt solä skin, lät sånna blås 8 €
 Malax 1914 2 €
 Malaxbygden (med 2 kartor) 20 €
 Malax skolväsande 100 år 2 €
 Minnen från Malax 3 €
 Några österbottniska vattennamn 4 €
 Offerstenar i Malax 2 €
 På lodbössans tid 10 €
 På vår äng står en gammal lada 4 €
 Sagg-Matt 1 €
 Skolminnen 5 €
 Som det grymmaste krig 3 €
 Storsjön 3 €
 Säljakt i Bottniska viken 5 €
 Yrkesfiske i Svenska Österbotten 3 €
 Öjna 8 €

Daniel Kiöping

- Del A Beata 30 €
 Del D Elisabet 60 €
 Del E Maria 40 €

Malaxspelet

- Smidesfigurer (affisch) 3 €
 Aanacko 2015 och 2014 3 €
 Annacko tidigare årgångar 0,50
 Vykort 0,50

Malax kommun

- Malaxbygdens stupade 30 €
 Malax historia, del I 20 €
 Malax historia, del II 40 €
 Miljonären som körde röd moped... 20 €

Övriga

- Vuoden ympäri mökillä 17 €
 Kvarken – Merenkurku 44,50
 Iskall 29 €
 Fyrar och båkar 5 €
 I yttersta havsbandet –
 Fyrar och båkar i
 Svenska Österbotten 30 €
 Åminneboken 25 €

Kontakta **Gunnel Smulter** 050 5276595

gunnel.smulter(at)netikka.fi

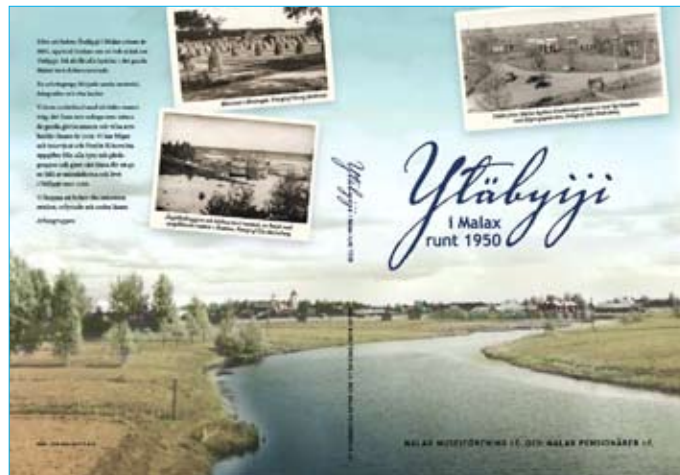
Bukett och foto: Maggan Lindholm

Tack till alla som donerat föremål
 till museiföreningen under året!
 Rikligt med donationer har erhållits.

Aanacko 2016 – årgång 21 – har utkommit.
 Finns i ortens banker och affärer. – Endast 6 euro.

Boken är rikligt illustrerad med gamla och nya bilder. Olika minnen, berättelser, kartor och dikter ingår i boken, som sammanställts av en arbetsgrupp från Malax museiförening och Malax Pensionärer. Pärmen (ovan) är gjord av Peter Björknäs i USA. Boken på över 200 stora sidor trycks i färg.

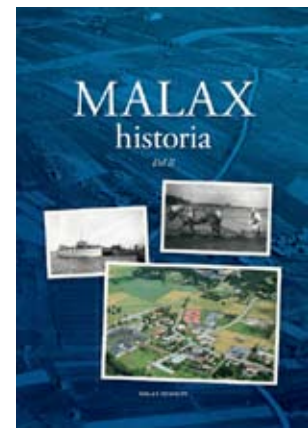
Kolla hemsidan!

På hemsidan finns intressanta saker. Under rubriken Dokument ur vårt arkiv hittar du:

- By Årdning 1820–(1888)
- Dokument om markbyte i Ytterbyn år 1855
- Geografisk beskrivning av Malax socken 1734
- Historik över Malax kommuns spannmålsålmagasinet
- Sockenmagasinet – en bildsvit
- Stängselstadgar för Malaks (1907)
- Minnen från Malax – Artiklar ur Vasabladet 1894
- Maalaxspråttje – Dialektord från A till Ö
- Bland österbottniska emigranter i Sverige 1950
- Skrock och vidskepelse bland Malaks allmog

Maalaxspråttje är en diger dialektordlista som Siri Hagback sammanställt. Meddela henne gamla dialektord som saknas och vad de betyder! Ordlistan publiceras i en ny version framdeles.

Kolla också **månadsbilderna** för Brinkens museum och Kvarkens båtmuseum, likaså de bildserier som presenterar de fina **LEADER-nybyggena** vid båtmuseet och Brinkens museum! Verksamhetsberättelsen 2014, *Vällinglockan* och *Aanacko* från de senaste åren finns också på hemsidan.

MALAX historia
 Del II
 har utkommit 2014.
 Nästan 500 sidor,
 rikligt med bilder!
 Pris 40 euro.

Ny bok på kommande!

Ytabyiji i Malax

runt 1950 utkommer under vintern 2016. Den följer samma koncept som boken om *Övabyiji*, som utkom år 2011. Boken beskriver på kartor var Yttermalaxborna bodde ca 1950, och vem som bodde i gårdarna. De gamla gårdsnamnen redovisas också.

MALAX MUSEIFÖRENING rf

Ta kontakt!

Närmare uppgifter om medlemskap, talkoarbeten, donationer m.m. ger **styrelsen 2016:**

Gustav Smulter (**ordf.**) 0500-362378, Vidar Björknäs 3651297, Nina Falk (**vice ordf.**) 050 3003234, Britt-Helen Flemming (**kassör**) 365 4572, Siri Hagback 365 4344, Kerstin Hägen 050 5608573, Gunnel Smulter (**sekr.**) 050 5276595, Göran Strömfors (**båtmus. sekr.**) 050 5769475, Nils Sund 050 3615007, Gunvor Brokvist (adjungerad) 050-4967153, Leif Skinnar (adjungerad) 040 5335915. – Leif Finnäs 050 5252513 (Vällinglockan)

Vid museernas öppethållning:

Brinkens museum (06) 365 1913
 Kvarkens båtmuseum (06) 365 1933

<http://museum.malax.fi/index.html>

Bli medlem i museiföreningen! Kontakta någon i styrelsen om du vill bli medlem (10 euro/år). Värva dig själv samt två andra personer som nya medlemmar – då får du gratis böcker och vykort till ett värde av 12 euro! Förutom *Vällinglockan* även tidningen *Hembygden*. **Välkommen!**

Vällinglockan. December 2015.
Redaktion: Leif Finnäs, Gunnel Smulter och Göran Strömfors (även layout och nutida bilder om ej annat nämns). Bilder: Malax museiförenings bildarkiv.

Stöd verksamheten: donera eller testamentera till Malax museiförening!